

KEDVEZŐ ÜZLETI HELYZET, JAVULÓ VÁRAKOZÁSOK

Az MKIK GVI 2018. áprilisi vállalati
konjunktúra-felvételének
eredményei

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A kutatásában részt vett munkatársak:

Területi kamarák munkatársai

MKIK GVI:

Horváth Ágoston, elemző – elemzés és grafikonok
Kádár Vanda, gyakornok – makroadatok és külföldi konjunktúramutatók
Nábelek Fruzsina, elemző – online rögzítőfelület és adatbázis
Nyíró Zsanna, elemző – elemzés és grafikonok
Orbán Júlia, munkatárs – adatrögzítés
Révész Erika, irodavezető – kutatásszervezés, adatrögzítés
Széll Krisztián, elemző – makroadatok és külföldi konjunktúramutatók

Makó Ágnes, kutatásvezető –
ügyvezető igazgató, MKIK GVI

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2018. május 8.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

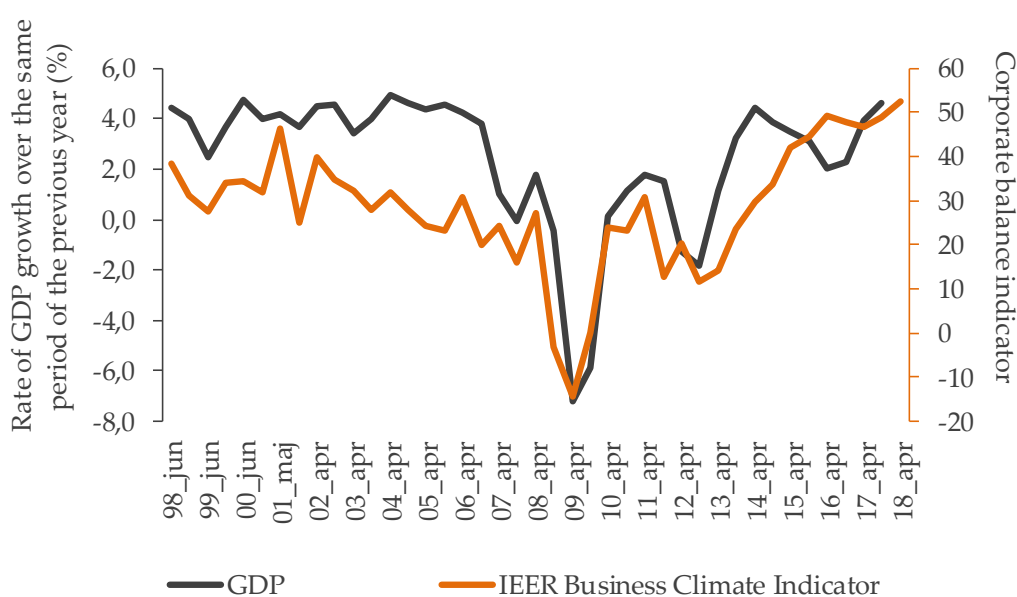
Tartalom.....	3
Summary.....	4
Összefoglaló	5
1. Gazdasági környezet.....	6
2. GVI konjunktúramutatók.....	11
3. Üzleti helyzet és várakozások.....	20
4. Munkaerőkereslet.....	22
Melléklet	23

Summary

The latest wave of the IEER Business Climate Survey is based on the responses of 3,274 enterprises. According to the results the IEER Business Climate Index increased to +53 points in April 2018 from +49 points in October 2017. The value of the Uncertainty Index has decreased by three points (April 2018: 39 points).

According to the currently available GDP data, it can be concluded that in the second half of 2017 the gross domestic product of Hungary has increased (4.6%).

Figure 1: GDP and the IEER Business Climate Index

	Oct. 2016	Apr. 2017	Oct. 2017	Apr. 2018
GDP	2.3	3.9	4.6	
IEER Business Climate Index	47.6	46.8	49.0	52.6

Source: HCSO, IEER 2018

Notes: GDP data – seasonally and calendar-adjusted, balanced data reported six-month growth rates (the same period of the previous year = 0)

GDP: left axis

IEER Business Climate Index: right axis

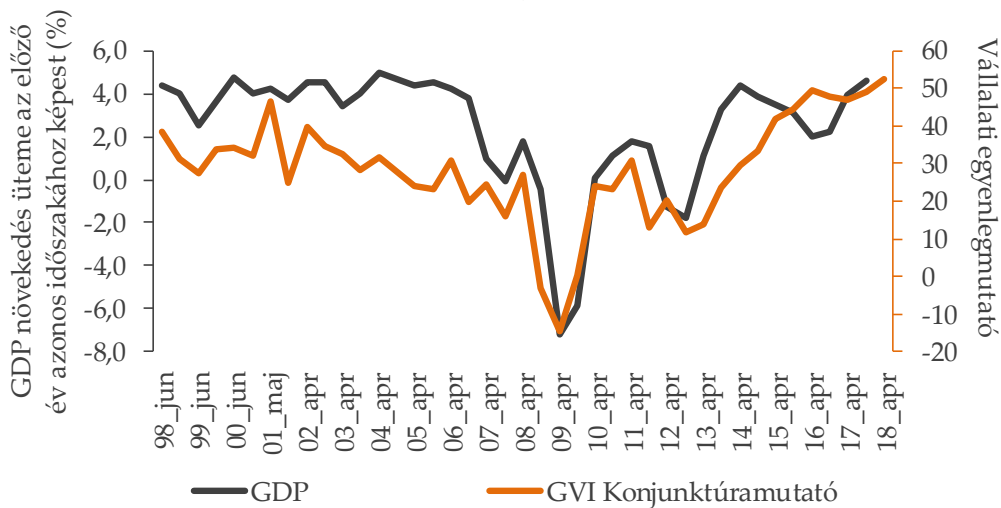
Összefoglaló

A GVI legfrissebb vállalati konjunktúravizsgálata 3.274 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az eredmények szerint a konjunktúramutató értéke 2018 áprilisában 53 ponton áll. Ez az érték az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a legmagasabb.

Tehát a vállalkozások továbbra is nagyon kedvezőnek ítélik meg az üzleti klímát, a múlt félévi javuló tendencia tovább folytatódott. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a rendelésállományra vonatkozó várakozások jelentősen, míg a várható üzleti helyzettel kapcsolatos kilátások enyhén optimistábbakká váltak.

A bizonytalansági mutató értéke három ponttal csökkent az októberi értékhez képest, jelenleg 39 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a legutóbbi adatfelvételhez képest.

1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása

	2016. okt.	2017. ápr.	2017. okt.	2018. ápr.
GDP	2,3	3,9	4,6	
GVI Konjunktúramutató	47,6	46,8	49,0	52,6

Forrás: KSH, GVI 2018

Megjegyzés: GDP adatok – szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatokból számolt, féléves növekedési ütemek, előző év azonos időszaka = 0

GDP bal oldali tengely

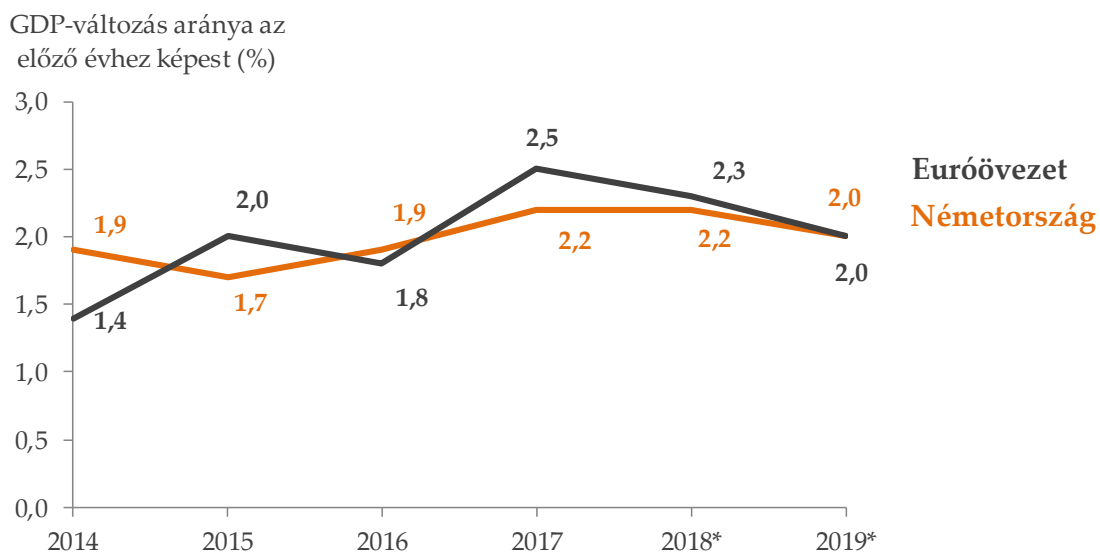
GVI Konjunktúramutató: jobb oldali tengely

1. Gazdasági környezet

1.1. Nemzetközi gazdasági környezet

Németország gazdasági teljesítménye jelentős hatással van a magyar cégek üzleti klímájára. A müncheni Ifo intézet előrejelzései szerint a német GDP növekedési üteme 2,2% lesz 2018-ban, az euróövezet pedig 2,3%. 2019-ben Németország és az euróövezet esetében is 2,0%-os növekedési ütemet várnak (lásd 1.1. ábra).

1.1. ábra: Németország és az euróövezet GDP-jének alakulása

Forrás: CESifo 2018

Megjegyzés: A csillaggal jelölt évek az Ifo becsléseit mutatják.

Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

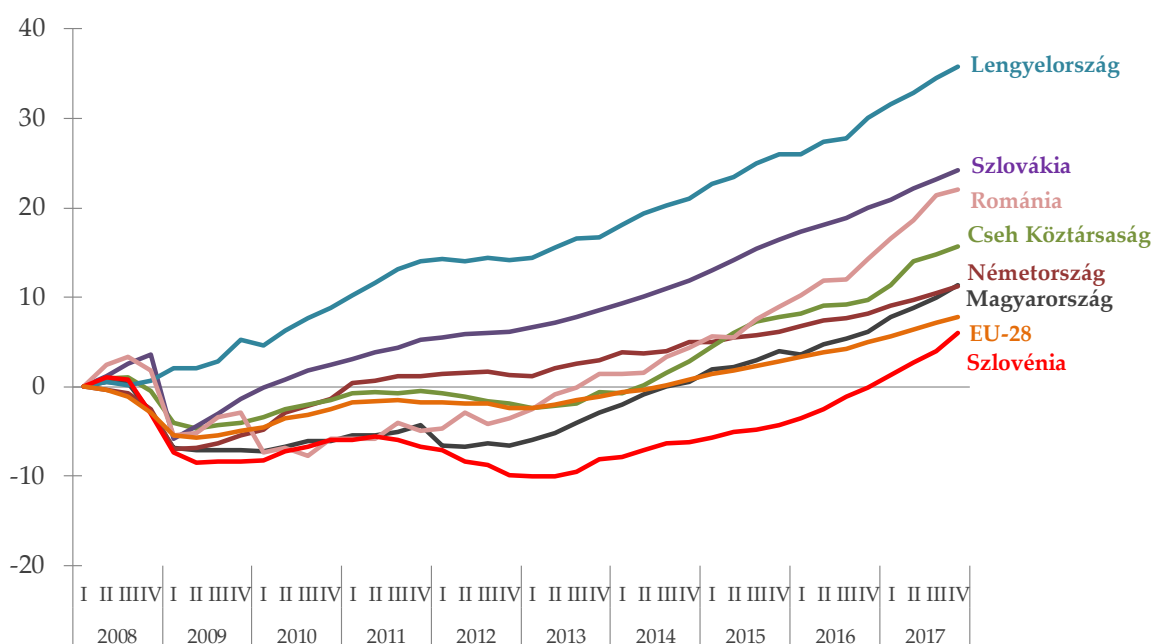
<https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Forecasts/Gemeinschaftsdiagnose/Archiv/GD-20180419.html>

1.2. Hazai gazdasági környezet

A magyar gazdaság válságból való kilábalásának adatai arra mutatnak, hogy Magyarországon a GDP sokkal később érte el a válság előtti szintet, mint Szlovákia, Csehország, Románia, illetve Németország esetében (1.1. ábra). A másik fontos megfigyelés, ami az ábráról leolvasható, hogy miközben Magyarországon a GDP csupán 11%-kal magasabb szinten áll a válság előtti (2008. I. negyedév) helyzethez képest, addig Lengyelországban ez az adat 36%, Szlovákiában 24% és Romániában 22%. Ezen időszak alatt a lengyel, a német, a szlovák, a cseh és a román GDP növekedési üteme is magasabb volt a magyarnál.

1.2. ábra: Hol tartunk a válságban? A GDP változása a válság kezdete óta eltelt negyedévekben (2008 q1 – 2017 q4)

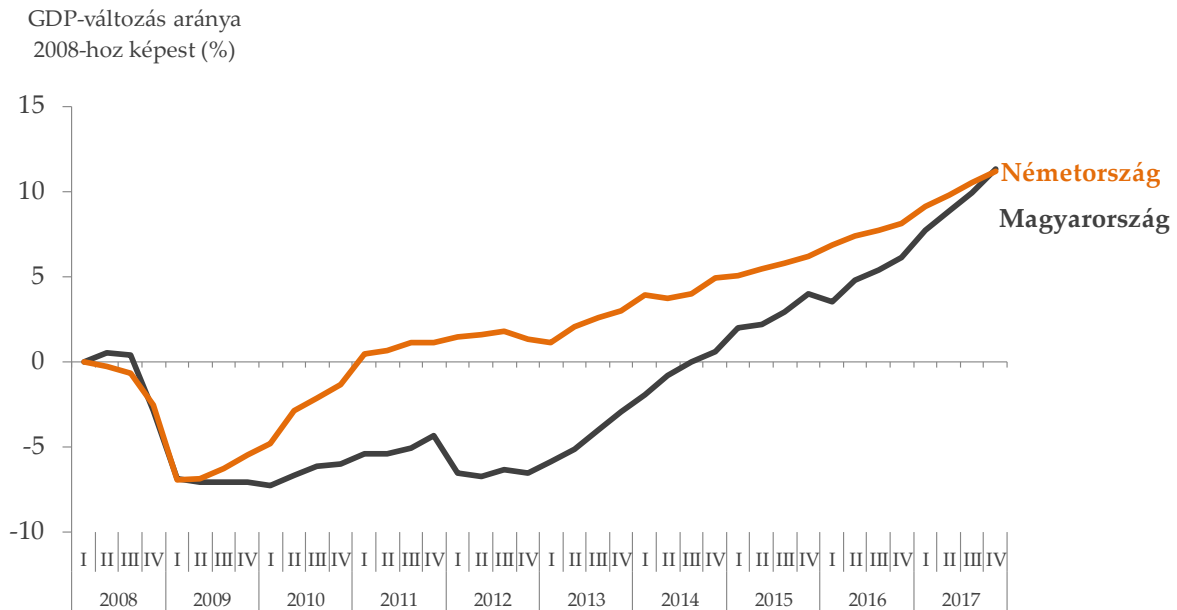
GDP-változás aránya
2008-hoz képest (%)

Forrás: GVI, saját számítás KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

A magyar gazdaság a válságból csak lassan tudott kilábalni: a német gazdaság már 2011 első negyedévében elérte a válság előtti szintet, míg ez a magyar gazdaságnak csak 2014 harmadik negyedévében sikerült. Biztató jel, hogy a magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve óta csökkenő tendenciát mutat, és az olló a legfrissebb adatok alapján 2017 negyedik negyedévére bezárult (lásd az 1.3. ábrát).

1.3. ábra: Hol tart Németország és Magyarország a válságban? 2008–2017

Forrás: GVI, saját számítás KSH és Destatis adatok alapján

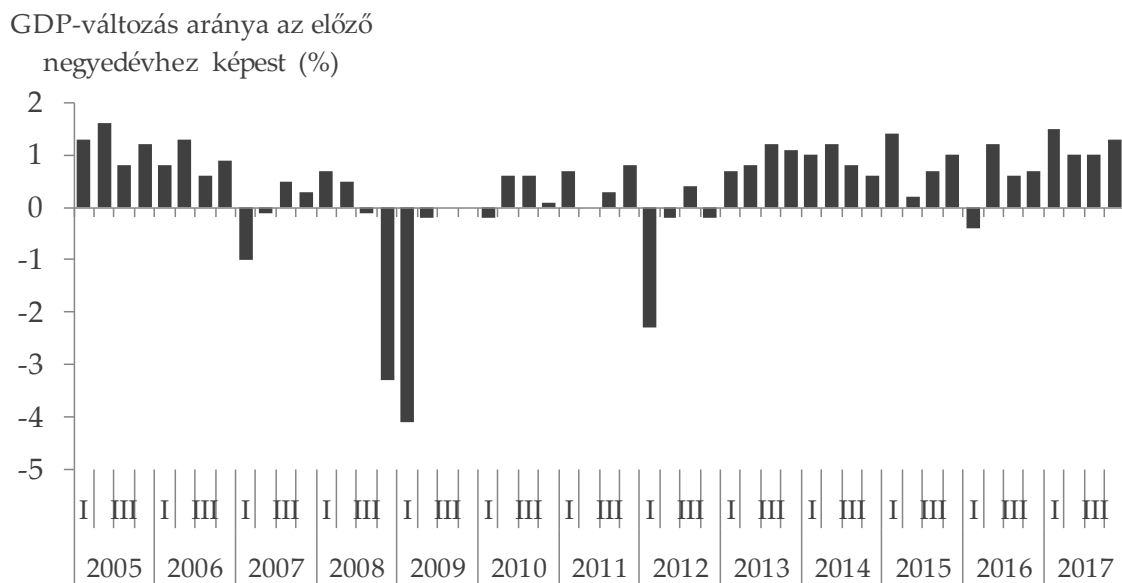
Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: a grafikonok a GDP növekedés kumulált értékeit mutatják a 2008 első negyedévi értékhez képest.

A válság második hulláma 2012-ben érte el Magyarországot (lásd az 1.4. ábrát), majd a GDP visszaesése 2013-ban emelkedésbe fordult.

Az ipari termelés volumene 2018 februárjában 0,5%-os növekedést mutatott az előző havi adathoz képest, miközben az előző év azonos időszakának szintjét 4%-kal múlta felül (lásd az 1.5. és az 1.6. ábrákat).

1.4. ábra: A GDP szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott volumenindexe, 2005–2017, negyedéves adatok

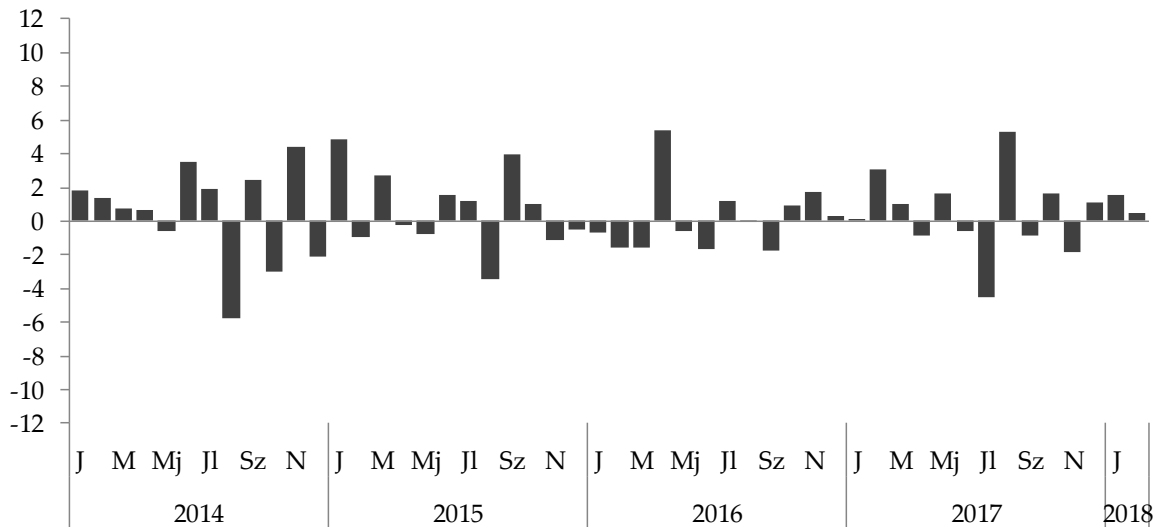
Forrás: KSH 2018

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qpt001.html

1.5. ábra: Az ipari termelés szezonálisan és munkanappal kiigazított volumenindexe (előző hónap = 0,0%), 2014–2018, havi adatok

Az ipari termelés volumenindexének változása az előző hónaphoz képest (%)

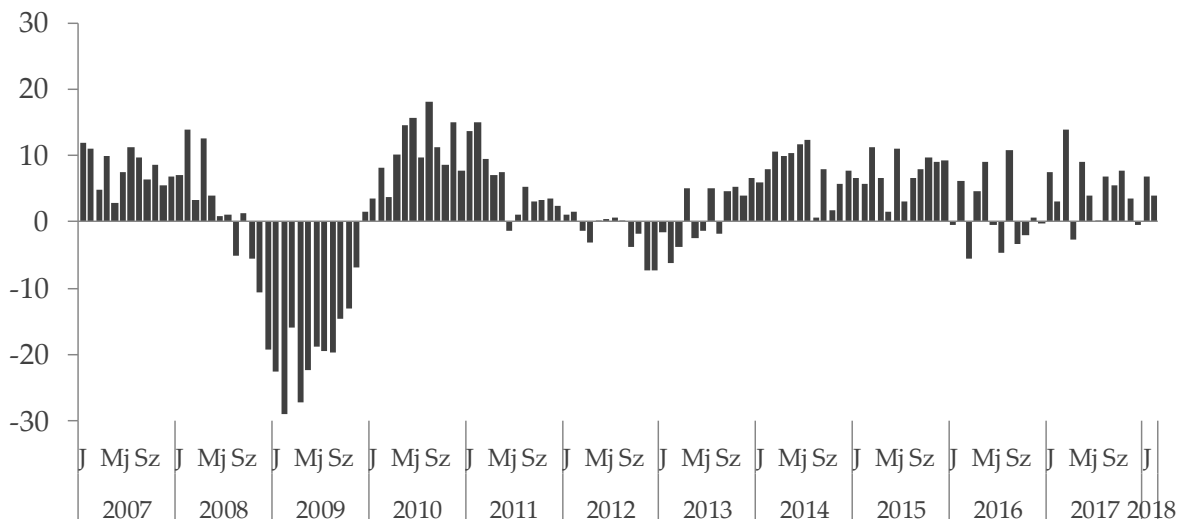
Forrás: KSH 2018

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia029.html

1.6. ábra: Az ipari termelés volumenindexe (előző év azonos időszaka = 0,0%), 2007–2018, havi adatok

Ipari termelés volumenindexének változása az előző év azonos időszakához képest (%)

Forrás: KSH 2018

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia002.html

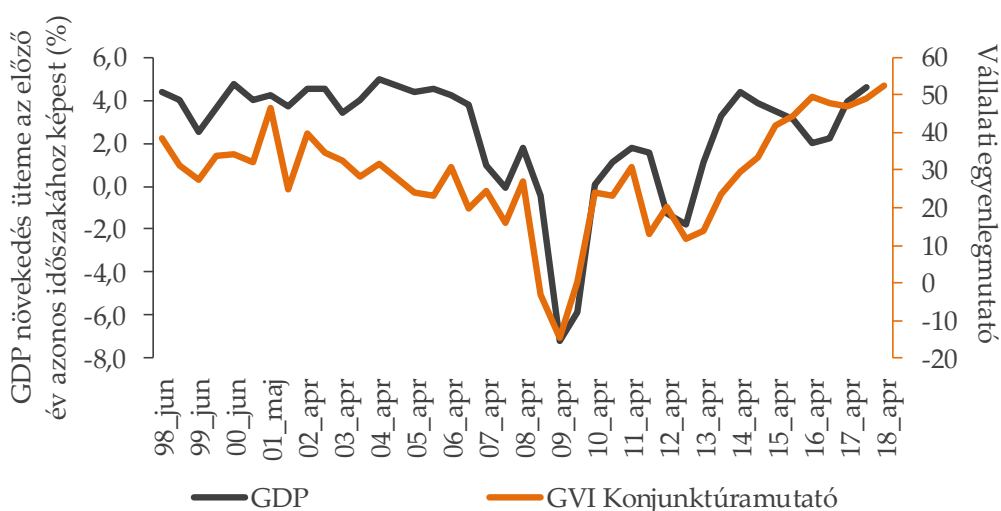
2. GVI konjunktúramutatók

2018 áprilisában negyvenegyedik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúravizsgálatára, amely Magyarországon a legnagyobb – legtöbb cégre kiterjedő – vállalati konjunktúravizsgálat. A jelenlegi adatfelvétel 3.274 cég vezetőjének válaszain alapul, és a vállalkozások üzleti helyzetéről, valamint rövid távú üzleti várakozásairól tájékoztat. Az alábbi elemzés a legfrissebb adatfelvétel eredményeit összegzi úgy, hogy a válaszoló vállalatok mintája reprezentatívnak tekinthető gazdasági ág, régió és a foglalkoztatottak száma szerint.

2.1. Konjunktúramutató és Bizonytalansági mutató

A GVI Konjunktúramutató az októberi +49 pontról +53 pontra nőtt. Ez az érték az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a legmagasabb. A Bizonytalansági mutató értéke három ponttal csökkent, így 39 ponton áll. Ez utóbbi arra utal, hogy a korábbiakhoz képest egyöntetűbbé vált a vállalkozások helyzetértékelése.

2.1. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása

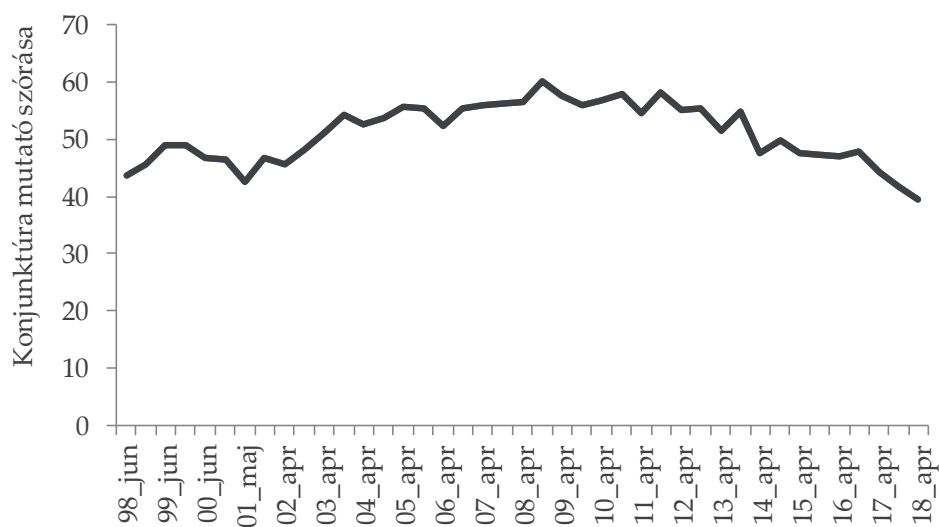

	2016. okt.	2017. ápr.	2017. okt.	2018. ápr.
GDP	2,3	3,9	4,6	
GVI Konjunktúramutató	47,6	46,8	49,0	52,6

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Melléklet tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

2.2. ábra: A GVI Bizonytalansági mutató alakulása

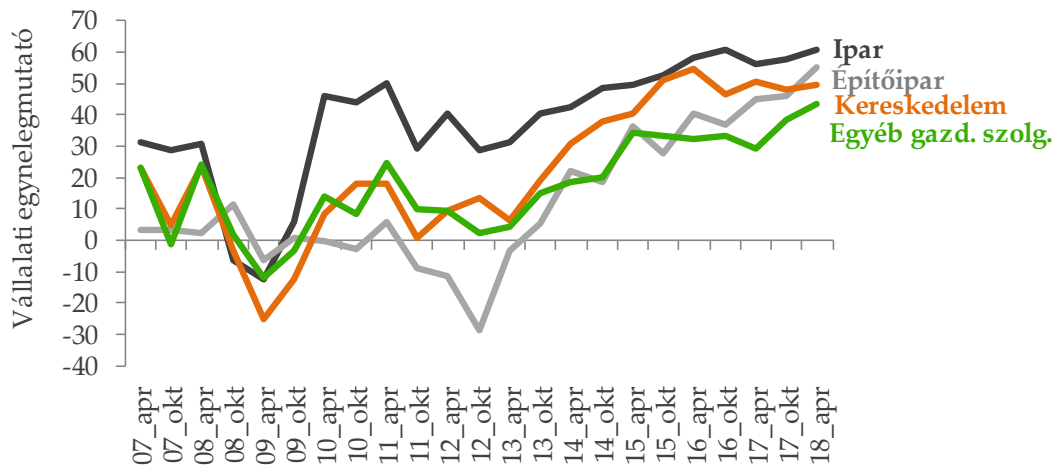
Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható érték a Konjunktúramutató szórása (számításának módszerét a Melléklet tartalmazza).

	2016. okt.	2017. ápr.	2017. okt.	2018. ápr.
GVI Bizonytalansági mutató	47,8	44,1	41,6	39,4

A Konjunktúramutató értéke az ipari (+61 pont) vállalkozások esetében a legmagasabb, az építőipari cégek esetében 55 ponton, a kereskedelmiek körében 50 ponton, míg az egyéb gazdasági szolgáltatások esetében csupán 43 ponton áll. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest az építőiparban tevékenykedő vállalkozások esetében következett be, ahol 9 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest.

2.3. ábra: A GVI Konjunktúramutató gazdasági ág szerint

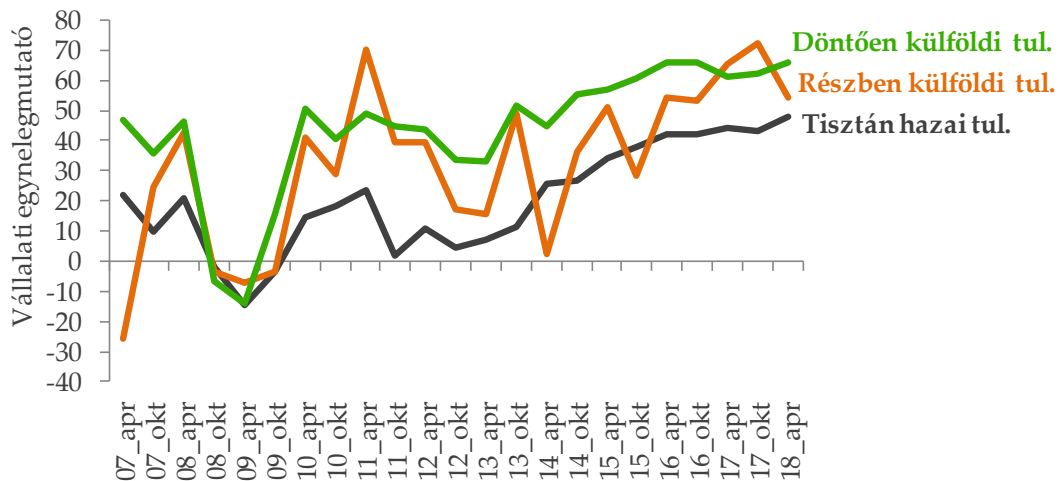

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a döntően külföldi tulajdonban (+66 pont) álló vállalkozások esetében a legmagasabb, hozzájuk képest jelentősen elmaradnak a részben külföldi tulajdonban (+54 pont) álló cégek, különösen pedig a tisztán hazai tulajdonúak (+48 pont). Az előző félévhez képest nagymértékű változás a részben külföldi tulajdonú cégek esetében figyelhető meg, ahol 19 ponttal csökkent a mutató értéke októberhez képest.

2.4. ábra: A GVI Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint

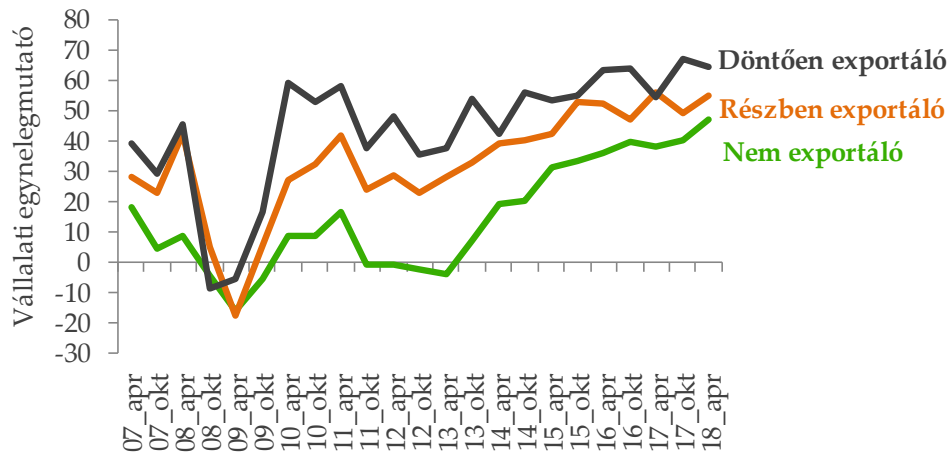

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Exporttevékenység szerint azt láthatjuk, hogy a döntően exportáló cégek között a legmagasabb a Konjunktúramutató értéke (+64 pont), a részben exportálók esetében +55 pont, míg a nem exportálók körében csupán +47 pont. Miközben a nem exportáló cégek kategóriájában 7, a részben exportáló cégek esetében pedig 6 ponttal nőtt a mutató értéke, addig a döntően exportáló vállalkozások között 3 ponttal csökkent az előző félévhez képest.

2.5. ábra: A GVI Konjunktúramutató exporttevékenység szerint

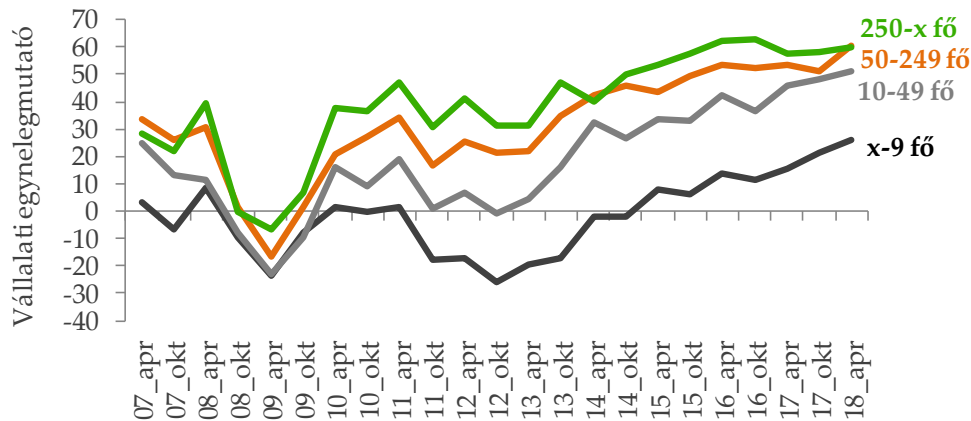

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy a nagyobb vállalatok várakozásai kedvezőbbek: míg a Konjunktúramutató értéke a 9 főnél kisebb vállalatok körében +26 pont, addig a 10–49 fős kategóriában +51 pont, az 50–249 fős csoportban, illetve a legnagyobb, 250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig egyaránt +60 pont. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest az 50–249 fős kategóriában történt, ahol 9 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest.

2.6. ábra: A GVI Konjunktúramutató létszámkategória szerint

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A kedvező üzleti klímát leginkább a döntően külföldi tulajdonban lévő, döntően exportáló és 50 főnél nagyobb méretű ipari cégek jelzik – e cégek üzleti várakozásai a legkedvezőbbek.

2.2. A Konjunktúramutató komponensei

A GVI Konjunktúramutató négy komponensből áll:

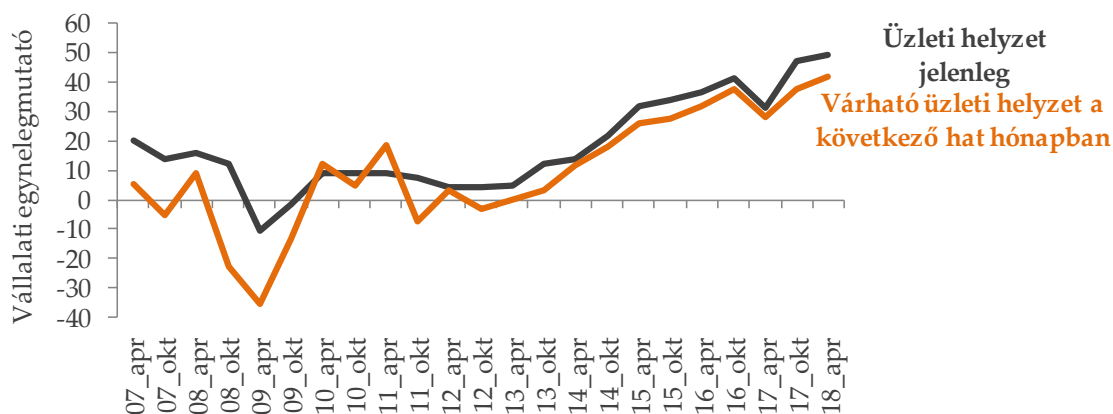
- várható üzleti helyzet a következő hat hónapban
- megrendelések várható alakulása a következő hat hónapban
- gépberuházások volumenének alakulása a következő hat hónapban
- építési beruházások volumenének alakulása a következő hat hónapban (a mutató számításának és a komponensek leírásának részletei a Mellékletben olvashatóak).

Mindezek mellett az adatfelvétel során az üzleti klíma további lényeges indikátorait is felmértük (pl. munkaerőkereslet, termelési szint).

Az almutatók esetében az állapítható meg, hogy a vállalkozások vezetői optimistábban ítélik meg cégük üzleti helyzetét és kilátásait, jelenlegi és várható jövedelmezőségét, illetve a megrendelések várható alakulását, mint az előző félévben. A beruházások várható alakulása kapcsán jelzett vélemények emellett némileg negatívabbak a 2017. októberi szintnél.

Mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzetet némileg pozitívabban ítélik meg a vállalkozások, mint az előző félévben. A jelenlegi üzleti helyzet almutatója 2 pontot javult 2017 októberéhez képest, így most 49 ponton áll, a várható üzleti helyzet pedig 4 pontos emelkedés után 42 ponton.

2.7. ábra: A GVI Konjunktúramutató összetevőinek alakulása – Üzleti helyzet

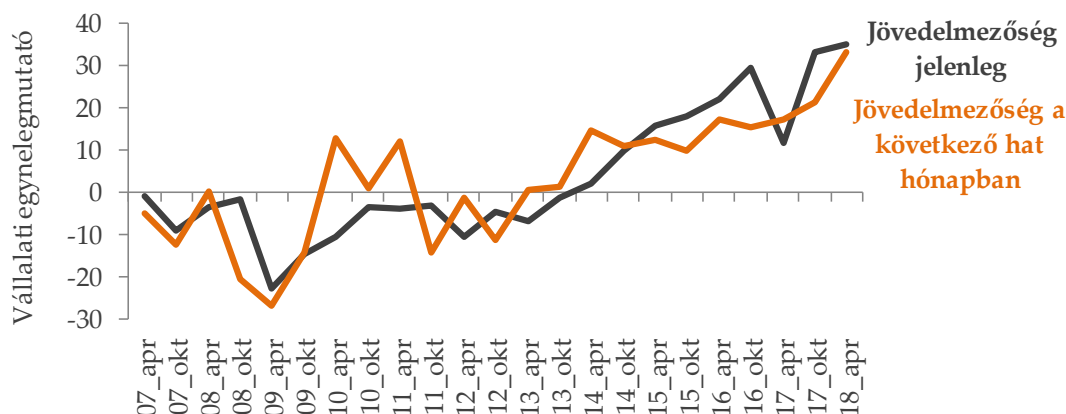

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A jelenlegi jövedelmezőségi helyzet szintén némileg javult az októberi eredményekhez képest: 33 pontról 35 pontra emelkedett, míg a várható jövedelmezőség jelentős, 12 pontos növekedés után 33 ponton áll jelenleg.

2.8. ábra: A GVI Konjunktúramutató összetevőinek alakulása – Jövedelmezőségi helyzet

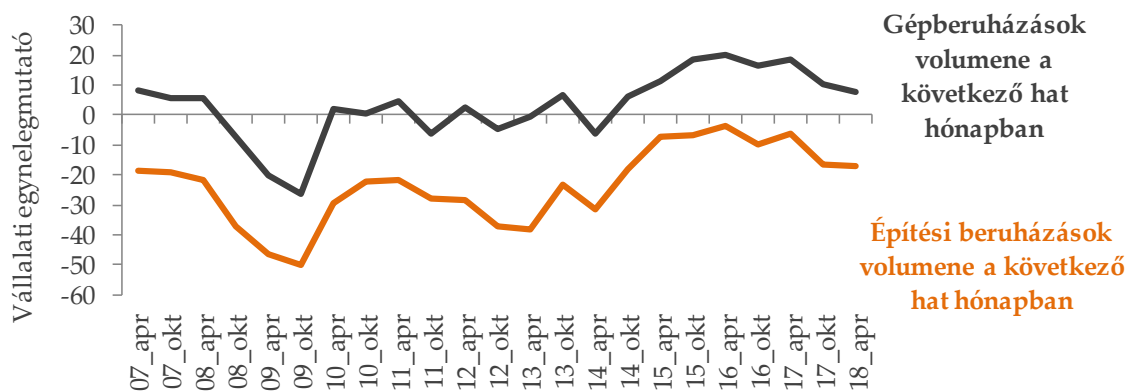

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A gépberuházások várható volumene 8, míg az építési beruházásoké -17 ponton áll. Az építési beruházások várható volumene lényegében nem változott, míg a gépberuházásoké 2 ponttal csökkent az előző félévhez képest.

2.9. ábra: A GVI Konjunktúramutató összetevőinek alakulása – Beruházások

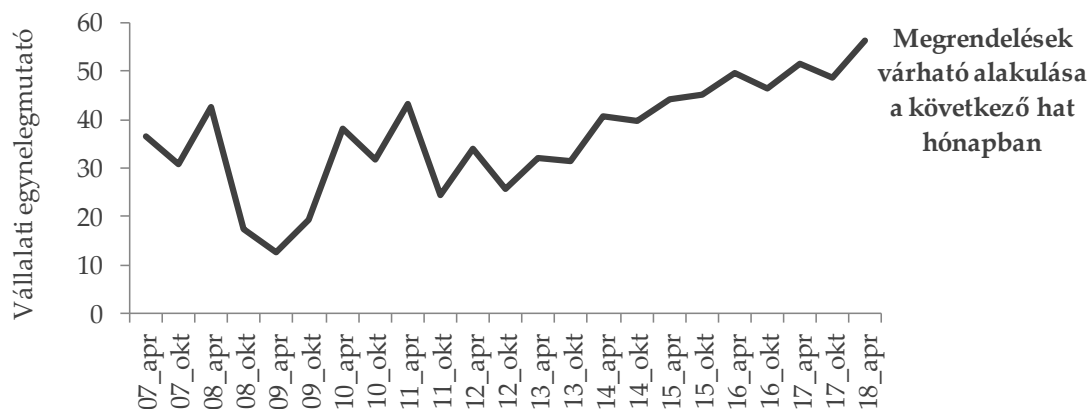

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához az építési- és gépberuházások négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk, nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

A megrendelések várható alakulásával kapcsolatban szintén optimisták a vállalkozások: az előző félévhez képest 7 ponttal nőtt a mutató értéke, így jelenleg 56 ponton áll.

2.10. ábra: A GVI Konjunktúramutató összetevőinek alakulása – Rendelésállomány

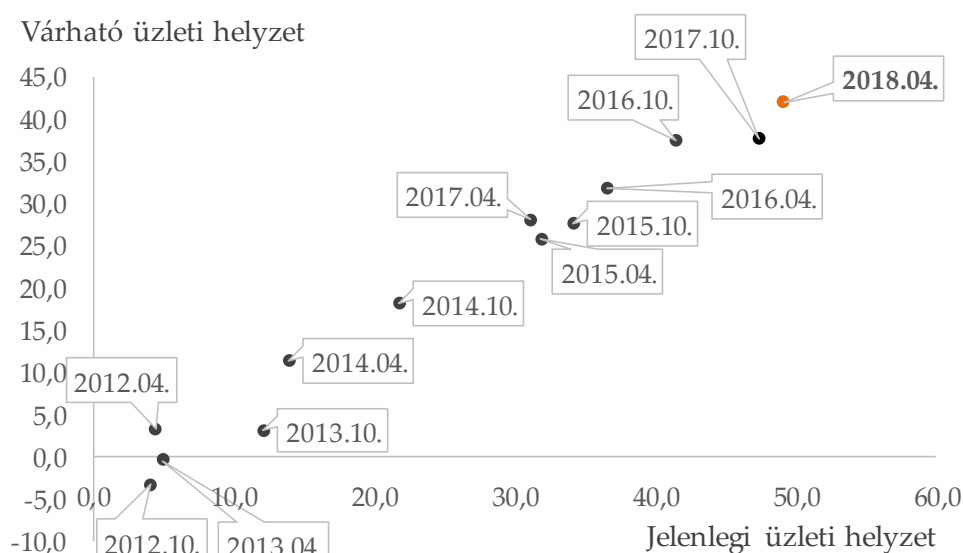
Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához a rendelésállomány négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk, nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

3. Üzleti helyzet és várakozások

A 2018. áprilisi adatok szerint a vállalatok véleménye a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetükről nagyon kedvező. Mind a jelenlegi üzleti helyzet (49 pont), mind a várakozások esetében (42 pont) a kutatás történetének legmagasabb értékét tapasztaltuk (lásd a 3.1. ábrát).

3.1. ábra: Jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzet megítélésének változása

Forrás: GVI 2018

3.1. Jelenlegi üzleti helyzet

A válaszadó cégek átlagos kapacitáskihasználtsága továbbra is 85%-os, ami megegyezik az októberben mért értékkel. Gazdasági ágak szerint a kapacitáskihasználtság tekintetében az ipari (88%) és a kereskedelmi (86%) cégek emelkednek ki, kis mértékben elmaradnak az építőipari (84%), és az egyéb gazdasági szolgáltatások (82%) terén tevékenykedő vállalkozások. Exporttevékenység szerint a kapacitáskihasználtság a döntően exportáló cégeknél a legmagasabb (90%). A tulajdonszerkezet mentén a döntően (92%) és részben külföldi (90%) tulajdonban lévő cégek körében magasabb a mutató értéke, mint a tisztán hazai tulajdonban lévők esetében (83%). Létszám szerint azt láthatjuk, hogy a cégmérettel nő a kapacitáskihasználtság: a legfeljebb 9 fős cégek esetében 73%, a 10–49 fő közöttiek esetében 81%, az 50–249 fő közöttiek esetében 87%, míg a legnagyobb (250 fő és felette) vállalkozások esetében 91% a mutató értéke.

A vállalatok jelenlegi üzleti helyzetüket 2 ponttal pozitívabban jellemezték az őszi eredményekhez képest, az egyenlegmutató így 49 pontra emelkedett. A mutató értéke továbbra is az ipari cégek esetében a legmagasabb: 59 pont, míg a legalacsonyabb az egyéb gazdasági szolgáltatások terén tevékenykedő cégek (40 pont) esetében. A legnagyobb elmozdulás a kereskedelmi vállalkozások esetében történt: 10 ponttal javult az üzleti helyzetük megítélése.

Továbbra is látszik a külpiacon való jelenlét és a külföldi tőke pozitív hatása a vállalatok helyzetére: a döntően exportáló, illetve a túlnyomórészt külföldi kézben lévő cégek egyenlegmutatói magasabbak (rendre 66, illetve 75 pont), mint a kizárólag belföldre termelő, illetve belföldi illetőségű vállalatoké (rendre 42, illetve 41 pont). Exporttevékenység szerint az előző félévhez képest a legnagyobb mértékben a nem exportáló cégek üzleti helyzete javult, ahol 7 pontos növekedés következett be, a részben exportáló cégek esetében 4 ponttal javult a mutató értéke, míg a döntően exportálók esetében 9 pontos csökkenés történt. Ennek ellenére továbbra is azt láthatjuk, hogy a döntően exportáló cégek üzleti helyzete a legkedvezőbb. A tulajdonosi szerkezet szerint a részben külföldi tulajdonban lévő cégek esetében jelentősen (30 ponttal) csökkent, a döntően külföldi tulajdonú cégek körében lényegében nem változott (1 ponttal csökkent), míg a tisztán hazai tulajdonú cégek esetében kisebb mértékben (5 ponttal) emelkedett a mutató értéke.

A cégnagyság szerint komoly eltérések tapasztalhatóak az egyenlegmutatót illetően, ugyanis míg a legfeljebb 9 fős vállalkozások rendkívül alacsony, 14 pontos értékkel jellemezhetőek, addig a 10–49 fős vállalatok körében 40 pontot, az 50–249 fős cégeket tekintve 62 pontot, a 250 fő fölötti nagyvállalatok esetében pedig 64 pontot mutat az indikátor. Jelentős változás az 50–249 fős vállalkozásoknál következett be, amelyek esetében 7 ponttal javult az üzleti helyzet megítélése az őszi szinthez képest.

A jelenlegi üzleti helyzet értékelése arra mutat, hogy ezt a döntően külföldi tulajdonban lévő, exportáló, nagyméretű iparvállalatok „húzzák fel”, feltehetően azok, amelyek Németországba exportálnak. Világosan látszik tehát a német gazdaságban tapasztalható pozitív tendenciák hatása a magyar gazdaságra.

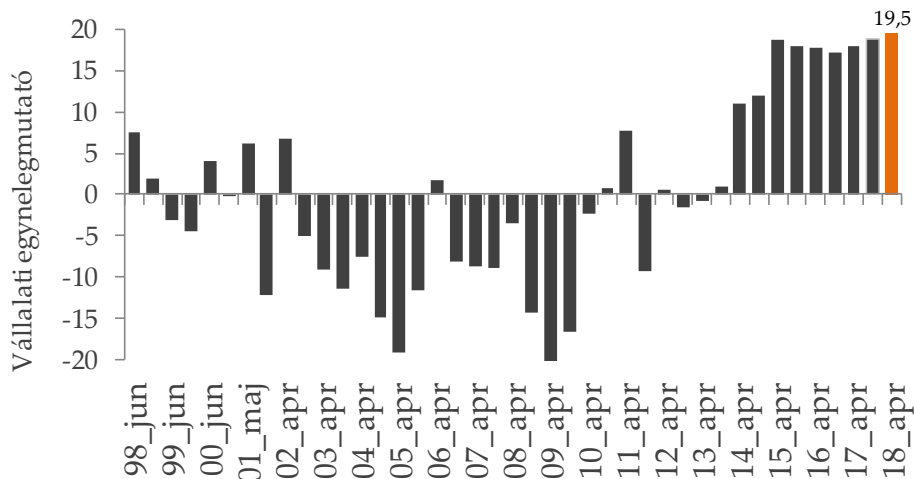
3.2. Üzleti várakozások

Az üzleti várakozások mutatója a gazdasági ágakat tekintve az ipari vállalatok körében érte el a legmagasabb értéket (52 pont), a többi ágazatra kevésbé optimista várakozások jellemzőek (építőipar: 41 pont, egyéb gazdasági szolgáltatás: 36 pont, kereskedelem: 35 pont). Az üzleti helyzettel kapcsolatban a döntően külföldi tulajdonban lévő (64 pont), illetve az exportorientált cégek (szintén 64 pont) fogalmazták meg a legpozitívabb várakozásokat. Az előző félévhez képest a nem exportáló cégek (10 pontos növekedés), illetve a tisztán hazai tulajdonban lévő cégek (7 pontos növekedés) várakozásai javultak a leginkább, míg a részben külföldi tulajdonú cégek esetében 27 ponttal romlott a mutató értéke. Az egyenlegmutató a 10 főnél kisebb létszámmal jellemezhető vállalati körben 16 pont, a 10–49 fős cégek körében 34 pont, az 50–249 fősek esetében 48 pont, a 250 fősnél nagyobbak körében pedig 54 pont. A legnagyobb növekedés a 10 fő alatti kategóriában történt, ahol 7 pontos javulás következett be.

4. Munkaerőkereslet

A vállalkozások a következő fél évben is a munkaerőkereslet növekedésére számítanak: az egyenlegmutató +19,5 ponton áll. A mutató értéke már 2015 áprilisa óta kiemelkedően magas a korábbi eredményekhez képest (lásd 4.1. ábra).

4.1. ábra: Várható munkaerőkereslet

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Gazdasági ágak szerint vizsgálva az adatokat az építőipari cégek között 23 ponton, az ipari cégek körében 21 ponton, a gazdasági szolgáltatást végző vállalatok kategóriájában 20 ponton, a kereskedelmi vállalkozások esetében pedig 15 ponton áll a várható munkaerőkereslet almutatója. A döntően külföldi tulajdonban álló vállalatok körében számíthatunk a leginkább a munkaerőkereslet növekedésére (körükben 21 pontos értéket vett fel a mutató), a tisztán hazai kézben lévő vállalkozások esetében 19 pont, a részben külföldi tulajdonban lévő cégek esetében 18 pont a mutató értéke. A vállalatokat exporttevékenységük szerint vizsgálva elmondható, hogy a külföldön értékesítő cégek körében nagyobb munkaerőkereslet várható, mint a belpiacra termelők esetében. Létszámkategória szerint azt láthatjuk, hogy a várható munkaerőkereslet a 9 fő alatti cégek (11 pont) esetében jelentősen elmarad a másik három kategóriához (19–25 pont) képest.

Melléklet

M1. Mintavétel és adatok

2018 áprilisában negyvenegyedik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúravizsgálatára, amely több, mint 14.500 cég megkeresésével készül minden évben áprilisban és októberben, a területi kamarák közreműködésével. Magyarországon ez a legtöbb céget felmérő vállalati konjunktúravizsgálat, mely része az Eurochambres európai konjunktúravizsgálatának.

Ez év áprilisában a megkeresett vállalkozások közül 3.274 cégnél töltötték ki kérdőívünket – vizsgálatunk ennyi vállalatvezető válaszain alapul (lásd az M1.1. ábrát).

A válaszadók 60 százaléka foglalkoztatott kevesebb, mint 10 főt, 19 százalékuknál a létszám 10 és 49 fő közé, 14 százalékuknál 50 és 249 fő közé esett, és a cégek 7 százalékánál a létszám meghaladta a 249 főt.

M1.1. tábla: A vállalkozások megoszlása létszámkategória szerint (súlyozatlan), 2018.04.

	Esetszám	Százalékos arány
9 fő és alatta	1959	60,1
10–49 fő	615	18,9
50–249 fő	454	13,9
250 fő és felette	229	7,0
Összesen	3257	100,0

Forrás: GVI 2018

Az iparban tevékenykedett a válaszadó cégek 20 százaléka, az építőiparban 14 százalékuk, a kereskedelemben 19 százalékuk, és az ezen kívüli szolgáltató szektorokban 48 százalékuk.

M1.2. tábla: A vállalkozások megoszlása gazdasági ág szerint (súlyozatlan), 2018.04.

	Esetszám	Százalékos arány
Ipar	638	19,7
Építőipar	461	14,2
Kereskedelem	602	18,6
Egyéb gazdasági szolgáltatások	1544	47,6
Összesen	3245	100,0

Forrás: GVI 2018

Az adatfelvétel eredményeit súlyoztuk a területi összetétel és a cég GDP-hez való becsült hozzájárulása alapján. A két súlyozási szempontot egyszerre érvényesítettük. Az utóbbiban a létszám szerint képzett egyes cégcsoportoknak a GDP-hez való becsült hozzájárulása alapján képzett súlyokkal számoltunk.

Mindemellett 2013 októberétől kezdve azokra az évekre vonatkozóan, amelyek esetében elérhetőek a létszámkategóriákat illető referenciaadatok, az adott évnek megfelelő megoszlások szerint végezzük el a súlyozást, míg azon évek esetében, amelyeket tekintve nincsenek meg ezen információk, a hozzá legközelebb eső év adatait használjuk fel a súlyozáskor.

M1.3. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 1998–2003

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0797	0,0873	0,1670
10–49	0,0763	0,0837	0,1600
50–249	0,0892	0,0978	0,1870
250–x	0,2319	0,2541	0,4860
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.4. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2004

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0730	0,0800	0,1530
10–49	0,0811	0,0889	0,1700
50–249	0,0892	0,0978	0,1870
250–x	0,2339	0,2561	0,4900
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.5. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2005

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0778	0,0852	0,1630
10–49	0,0773	0,0847	0,1620
50–249	0,0873	0,0957	0,1830
250–x	0,2348	0,2572	0,4920
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.6. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2006

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0964	0,1056	0,2020
10–49	0,0744	0,0816	0,1560
50–249	0,0840	0,0920	0,1760
250–x	0,2224	0,2436	0,4660
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.7. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2007–2018

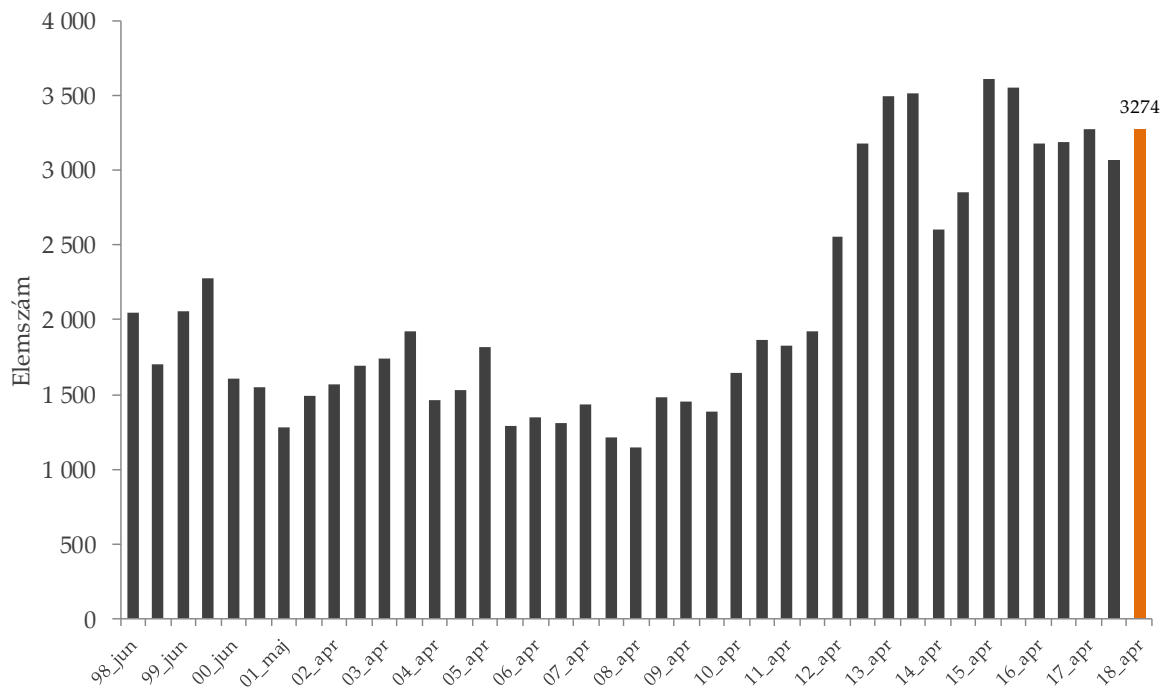
Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0992	0,1087	0,2078
10–49	0,0762	0,0835	0,1596
50–249	0,0910	0,0997	0,1908
250–x	0,2108	0,2309	0,4418
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.1. ábra: A GVI Konjunktúravizsgálatában megkérdezett cégek száma

Forrás: GVI 2018

M2. GVI Konjunktúramutató számítása

2013 októberétől kezdve a korábbi konjunktúramutatóhoz képest egy új, a GDP szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott volumenindexének alakulását jobban követő kompozit indikátort állítunk össze az üzleti helyzet elemi mutatói alapján. Az új konjunktúramutató a következőképpen került kiszámításra:

$$KM_i = 0,391821207 * UHVX_i + 0,370316704 * MSVX_i + 0,010900732 * BGVX_i + 0,226961357 * BEVX_i. (1)$$

ahol KM_i : GVI Konjunktúramutató elemi értéke egy i cégnél
 $UHVX_i$ = várható üzleti helyzet a következő hat hónapban
 $MSVX_i$ = megrendelések várható alakulása a következő hat hónapban
 $BGVX_i$ = gépberuházások volumenének alakulása a következő hat hónapban
 $BEVX_i$ = építési beruházások volumenének alakulása a következő hat hónapban

Az egyenlet jobb oldalán a konjunktúramutató számításánál tekintetbe vett indikátorok szerepelnek, az i index az i cégnek egyes indikátorokra adott válaszait, KM_i a konjunktúramutatónak az i cégnél kapott elemi értékét jelenti ($i = 1 \dots n$), ahol n a figyelembe vett cégek száma. Egy kiválasztott n elemű cégcsoportnál a konjunktúramutató értékét a vállalati értékek átlagaként határozzuk meg:

$$KM_n = \frac{\sum_{i=1}^n km_i}{n} \quad (2)$$

A GVI Konjunktúramutató egyes elemi mutatóit az alábbi módon határoztuk meg.

M2.1. tábla: A GVI Konjunktúramutató elemi mutatói

	A kategória értéke	
Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban (UHVX)	Javul	100
	Nem változik	0
	Romlik	-100
A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan (MSVX)	Nőni fog	100
	Azonos lesz	100
	Csökkenni fog	-66,1663286
	Nincs	-100
Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BGVX)	Nő	100
	Változatlan	100
	Csökken	-66,1663286
	Nincs	-100
Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BEVX)	Nő	100
	Változatlan	100
	Csökken	-66,1663286
	Nincs	-100

Az egyes részmutatók definíciójának megfelelően elméletileg $-100 \leq KM \leq 100$ ahol -100 a legkedvezőtlenebb üzleti helyzetet 100 pedig a legkedvezőbb üzleti helyzetet jelenti. Természetesen KM tapasztalati értékénél előfordulhat, hogy még a legmélyebb válság esetén sem közelíti meg a -100 -as értéket, illetve a kimagaslóan gyors ütemű fellendülés esetén sem éri el a $KM +100$ -at. Ezért a KM tapasztalati értékeinek pontos értelmezése csak hosszabb, több konjunktúra ciklust tartalmazó időszak esetében lehetséges.

M3. GVI Bizonytalansági Mutató számítása

A GVI BM egy n elemű cégcsoport esetében a Konjunktúramutató (KM) szórása (σ_n):

$$BM_n = \sigma_n \quad (3)$$

A GVI BM azt mutatja, hogy mennyire egyöntetű a cégek véleménye saját konjunkturális helyzetükről. Nagymértékű eltérés (nagy szórás) arra utal, hogy a cégek ellentmondásos információk alapján, illetve egymásnak ellentmondó reálindikátorokat figyelembe véve, azaz nagyfokú bizonytalanság közepette alakítják ki véleményüket. Ha egyöntetű a cégek helyzetmegítélése, akkor ez arra utal, hogy egyértelmű és könnyen értelmezhető reálmutatókra alapozva tudják kialakítani véleményüket, azaz kisebb mértékű a vállalati szféra bizonytalansága.

M4. A Konjunktúramutató és összetevőinek alakulása

	N	Konjunktúra- mutató	Üzleti helyzet jelenleg	Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban	A vállalkozás jövedelmezősége jelenleg	A vállalkozás jövedelmezősége a következő 6 hónapban	A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan	Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan	Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan	Létszámfelvételi szándékok
98_jun	2050	38,23	23,6	25,6	2,9	19,6	56,9	-8,9	35,7	7,5
98_dec	1705	31,29	23,8	11	4,1	13,2	50,7	-12,7	35,7	1,8
99_jun	2053	27,51	14,3	17,6	-4,2	14,1	38,3	-5,7	24,9	-3,2
99_dec	2274	33,94	18	12,1	-0,6	13,9	48,8	3,7	30,1	-4,4
00_jun	1606	34,36	20	19,1	2,8	13	50,9	0,0	29,8	4
00_okt	1550	32	20,8	9,7	2,5	11	52,9	-0,9	33,0	-0,1
01_maj	1276	46,49	20,6	27,5	5,6	27,8	55,5	9,8	33,8	6,2
01_okt	1492	25,09	13,9	6,6	-7,2	11,9	38,2	-1,2	29,5	-12,2
02_apr	1565	39,71	10,7	23,2	-10,1	19,9	50,6	2,3	30,8	6,8
02_okt	1694	34,71	9	16,7	-9,1	6,5	44,5	-7,1	27,4	-5
03_apr	1743	32,41	0,5	11,1	-15,8	4,8	44,8	-9,7	17,8	-9,2
03_okt	1919	28,09	10,7	11,5	-5,3	4	41,8	-16,1	16,0	-11,5
04_apr	1461	31,81	12,1	12,6	0,7	2,4	43,9	-9,5	26,0	-7,6
04_okt	1527	28	8,8	7	-9,4	-3	39,9	-13,3	19,4	-14,9
05_apr	1814	24,21	10,8	6,9	-9,9	-0,2	38,2	-11,5	11,6	-19,1
05_okt	1291	23,15	10	10,7	-4,5	3	32,6	-14,8	15,1	-11,6
06_apr	1349	30,75	18,7	15,7	-3,7	9,2	40,5	-17,1	13,5	1,6
06_okt	1309	19,97	22,3	2,3	1,6	-8,3	36,2	-27,2	2,6	-8,2
07_apr	1433	24,36	20,1	5,2	-0,9	-5,1	36,5	-18,6	8,1	-8,8
07_okt	1217	15,82	13,9	-5,2	-8,9	-12,5	30,8	-19,4	5,8	-9
08_apr	1145	27,16	16,1	9,1	-3,4	0,1	42,8	-21,8	5,6	-3,5
08_okt	1480	-3,1	12,2	-22,6	-1,5	-20,5	17,6	-37,0	-7,0	-14,4
09_apr	1450	-14,36	-10,8	-35,4	-22,9	-26,8	12,7	-46,6	-20,1	-27,9
09_okt	1383	0,24	-1,3	-13,4	-14,8	-14,2	19,3	-49,9	-26,3	-16,8
10_apr	1640	24,01	9,1	12,4	-10,5	12,9	38,2	-29,5	2,0	-2,4
10_okt	1869	23,03	9,2	4,9	-3,6	1	31,7	-22,5	0,7	0,7
11_apr	1823	30,88	9,1	18,5	-4	12	43,2	-21,8	4,5	7,7
11_okt	1926	12,9	7,5	-7,5	-3,2	-14,2	24,4	-28,2	-6,3	-9,2

	N	Konjunktúra -mutató	Üzleti helyzet jelenleg	Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban	A vállalkozás jövedelmezőség e jelenleg	A vállalkozás jövedelmezőség e a következő 6 hónapban	A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan ¹	Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan ²	Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan ³	Létszámfelvétel i szándékok
12_apr	2558	20,19	4,4	3,4	-10,7	-1,5	34,0	-28,4	2,6	0,6
12_okt	3182	11,83	4	-3,3	-4,6	-11,4	25,6	-37,2	-4,7	-1,5
13_apr	3500	14	4,9	-0,2	-7	0,7	32,2	-38,1	-0,3	-0,7
13_okt	3514	23,45	12,1	3,2	-1,1	1,2	31,5	-23,3	6,6	1
14_apr	2606	29,68	13,9	11,5	2,1	14,8	40,8	-31,7	-6,1	11,1
14_okt	2853	33,51	21,7	18,2	9,7	11,1	39,8	-18,3	6,1	11,9
15_apr	3614	41,97	31,8	26,9	15,6	12,4	44,2	-7,4	11,6	18,7
15_okt	3557	44,51	34,2	27,7	18,1	10	45,3	-6,9	18,4	18
16_apr	3178	49,28	36,6	31,9	22	17,2	49,8	-3,5	20,0	17,8
16_okt	3185	47,61	41,5	37,5	29,6	15,6	46,4	-10,0	16,6	17,2
17_apr	3276	46,76	31,1	28,2	11,7	17,4	51,5	-6,0	18,4	17,9
17_okt	3064	49,03	47,39	37,77	33,35	21,44	48,5	-16,5	10,1	18,9
18_apr	3274	52,61	49,14	42,1	35,03	33,1	56,4	-17,1	7,9	19,5

¹ A táblázatban a rendelésállomány négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

² A táblázatban az építési beruházások négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

³ A táblázatban a gépberuházások négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.